

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

C.S.U.D.

ȘCOALA DOCTORALĂ - ECONOMIE

TEZĂ DE DOCTORAT

**DINAMICA ȘI STRUCTURA PIEȚEI FORȚEI DE MUNCĂ DIN ROMÂNIA
ÎN CONDIȚIILE DUALITĂȚII FORMAL / INFORMAL**

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:

Prof. univ. dr. Marin DINU

Autor: Cristian MARINESCU

**BUCUREȘTI
2013**

Această lucrare a fost cofinanțată din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, număr proiect POSDRU/107/1.5/S/77213, intitulat „doctorat pentru o carieră în domeniul cercetării economice interdisciplinare la nivel european”.

CUPRINS:

INTRODUCERE	5
CAP. I CONSIDERENTE METODOLOGICE ȘI TEORETICE	
CU PRIVIRE LA INFORMALITATE	16
1.1 Definirea conceptelor "formal" și "informal"	16
1.2 Terminologia "informalității"	19
1.3 Economia informală în retrospectivă	26
CAP. II OCUPAREA ÎN SECTORUL FORMAL AL ECONOMIEI	30
2.1 Piața forței de muncă. Noțiuni. Concepte	31
2.2 Ocuparea și șomajul în Europa. Evoluții factuale și teoretice	36
2.2.1 Teoria neoclasică privind ocuparea și șomajul versus teoria keynesianistă	36
2.2.2 Două relații importante ale ratei șomajului: Curba Phillips și Relația lui Okun	38
2.2.2.1 Curba Phillips	38
2.2.2.2 Relația lui Okun	39
2.2.3. Rata naturală a șomajului	41
2.2.4. Două teorii privind salariul: Teoria salariilor de eficiență și teoria salariilor diferențiate	45
2.2.4.1 Teoria salariilor de eficiență. O altă interpretare a șomajului involuntar keynesian	45
2.2.4.2 Teoria salariilor diferențiate	46
2.2.5 Modele de echilibru pe o piața a muncii cu fricțiuni și rigidități salariale	47
2.2.6 Impactul politicii fiscal-bugetare asupra ocupării și a șomajului	61
2.2.7 Impactul politicii monetare asupra ocupării și a șomajului	63
2.3 Mobilitatea și Flexicuritatea muncii prin prisma dualității formal/informal	67
2.3.1 Flexibilitate	68
2.3.2 Mobilitate	72
2.3.3 Securitate	73
2.3.4 Flexicuritate	75

CAP. III OCUPAREA ÎN SECTORUL INFORMAL AL ECONOMIEI	80
3.1 De ce este important să studiem sectorul informal?	80
3.2 Caracteristicile și structura sectorului informal	81
3.2.1. Criterii de analiză ale sectorului informal	81
3.2.2. Caracteristicile sectorului informal	83
3.2.3. Structura sectorului informal	86
3.3 Principalele curente (școli) de gândire cu privire la economia informală	89
3.3.1 Școala dualistă	89
3.3.2 Școala structuralistă	90
3.3.3. Școala legalistă	91
3.3.4. Școala voluntaristă	91
3.3.5. Abordarea holistică a sectorului informal	92
3.4 Ocuparea informală și ocuparea în sectorul informal al economiei	93
3.5 Dualitatea formal/informal a pieței muncii	99
3.5.1 Dualitatea pieței muncii	99
3.5.2 Distincția dintre formal și informal	104
3.5.3 Legăturile intersectoriale	106
3.6 Teorii și modele privind dualitatea formal/informal	106
CAP. IV CAUZE ȘI EFECTE ALE INFORMALITĂȚII	111
4.1 Cauze care au determinat apariția informalității	111
4.1.1 Abordarea cauzelor informalității din mai multe perspective	111
4.1.2 Informalitatea și globalizarea	114
4.2 Cauze care determină opțiunea pentru informalitate	128
4.2.1 Opțiunea pentru ocuparea în sectorul informal	129
4.2.1.1. Microfirmele	130
4.2.1.2. Motivele ca firmele informale să intre în sectorul formal	130
4.2.2 Opțiunea pentru ocuparea informală	131
4.2.3 Este opțiunea pentru informalitate o decizie rațională?	134
4.2.3.1 Cum definim comportamentele raționale în economie?	135
4.2.3.2 Cum definim comportamentele iraționale în economie?	136
4.2.3.3 Opțiunea pentru sectorul informal: decizie	

rațională sau comportament irațional?	137
4.3 Efectele informalității pe piața muncii	140
4.3.1 Efecte economice	140
4.3.2 Efecte sociale	142
4.3.3 Consecințele pe termen lung ale informalității asupra capitalului uman și a sărăciei	143
4.4 Avantajele și dezavantajele sectorului informal	145
4.4.1 Avantajele sectorului informal	145
4.4.2 Dezavantajele sectorului informal	146
CAP. V POLITICI PE PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN	
CONDIȚIILE DUALITĂȚII FORMAL / INFORMAL	149
5.1 Politici de ocupare privind trecerea de la informal la formal	152
5.2 Politici privind creșterea productivității în sectorul informal și oferirea de locuri de muncă mai bune	154
5.3 Politici de ocupare privind protejarea lucrătorilor informali	157
CAP. VI DINAMICA ȘI STRUCTURA PIETEI FORȚEI DE MUNCĂ	
DIN ROMÂNIA ÎN CONDIȚIILE DUALITĂȚII	
FORMAL / INFORMAL	162
6.1 Diagrama pieței forței de muncă duală prin prisma fluxurilor de lucrători și a locurilor de muncă	162
6.2 Testarea din punct de vedere econometric a Ratei șomajului în funcție de factorii care au o influență semnificativă asupra sa: PIB, Inflație, Rata de impozitare a muncii	166
6.3 Dinamica și structura populației ocupate din România prin prisma dualității formal / informal.....	182
CAP. VII CONCLUZII ȘI PROPUNERI	193
BIBLIOGRAFIE.....	198
ANEXE.....	214

INTRODUCERE

Începând cu anii 1970 când termenul de "informalitate" a pătruns în teoria economică desemnând tot ceea ce nu este supus reglementărilor legale ale unui stat și până azi, conceptul de informalitate a evoluat de la "simple activități de comerț desfășurate de populația săracă din economiile în curs de dezvoltare" și până la conceptul de "ocuparea informală", abordat prin prisma locurilor de muncă sau a lucrătorilor și cel de "ocupare în sectorul informal", abordat prin prisma angajatorului.

Segmentarea pieței forței de muncă în formal și informal este o caracteristică specifică oricărei piețe a muncii, indiferent că vorbim de o piață a muncii dintr-o economie dezvoltată sau una dintr-o economie în curs de dezvoltare, cu diferența că motivația ce împinge indivizii către informalitate este diferită, respectiv instinctul de supraviețuire în economia în curs de dezvoltare și "spiritele animale", de care vorbea însuși Keynes, în economiile dezvoltate.

Informalitatea poate fi considerată o consecință a perioadei de tranziție la economia de piață în cazul țărilor care au suferit această transformare sau chiar o consecință a capitalismului, în cazul țărilor dezvoltate.

Informalitatea pieței muncii este o realitate recunoscută azi de toată comunitatea științifică, dar încă puțin înțeleasă, fiind un fenomen care, uneori pare atât de firesc, iar alții transcende înțelegerea noastră rațională.

Din acest motiv se simte nevoia unei mai bune teoretizări a conceptului de "informalitate" pentru a o putea comensura corect și a avea, astfel, o imagine fidelă a unei economii duale: formal/informal.

Economia duală am descoperit-o atât din studiile și cercetările științifice pe care le-am parcurs cât și prin prisma activității profesionale.

Deși informalitatea îmbracă mai multe forme și apare aproape în toate sectoarele de activitate dintr-o economie și pe toate piețele economice, de la piața bunurilor și serviciilor la piața valutară sau piața forței de muncă, m-a preocupat, în mod special, să abordez informalitatea sub aspectul muncii, considerând faptul că informalitatea pe piața forței de muncă are consecințe grave atât de ordin economic (diminuarea bugetelor de stat, venituri reduse pentru lucrători) cât și de natură socială (pierderea abilităților profesionale de către lucrătorii informali, flexibilitate redusă).

Literatura de specialitate referitoare la informalitate pe care am parcurs-o are la bază lucrările de referință ale lui: *Keith Hart* (1973, "Informal income opportunities and urban

employment in Ghana), care este și promotorul conceptului de informalitate, *Harris și Todaro* (1968, "Urban unemployment in East Africa: an economic analysis of policy alternatives"), *William Maloney* (2003, "[Informality revisited](#)"), *Mortensen și Pissarides* (1994, "Job creation and job destruction in the theory of unemployment"), *Gary Fields* (1975, "Rural-Urban Migration, Urban Unemployment and Underemployment, and Job Search Activity in LDC's,"), *Portes, Castells și Benton* (1989, "The Informal Economy: Studies in Advanced and Less Developed Economies), *Perry, Maloney și col.* (2007, „Informality: Exit and Exclusion”) precum și a unor instituții cum ar fi Biroul Internațional al Muncii (International Labour Office – ILO), respectiv lucrările: "Employment, Incomes and Equality. A strategy for increasing productive employment in Kenya (1972) și "Decent work" (1999) sau Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD) cu lucrarea "Employment Outlook" (2004).

Din activitatea profesională desfășurată am constatat faptul că ocuparea informală și ocuparea în sectorul informal al economiei au avut o evoluție oscilantă în ultimii 10 ani, însă dimensiunea exactă a informalității nu poate fi cuantificată, ci doar estimată prin diverse metode.

Am constatat, de asemenea, că informalitatea poate fi privită atât ca o ieșire voluntară de pe piață a lucrătorului sau a întreprinzătorului român cât și ca o excludere a acestuia de pe piața muncii. Firmele aleg să părăsească segmentul formal al economiei în scopul de a evita plata taxelor și a impozitelor, pentru a face față concurenței crescute pe piața bunurilor și a serviciilor ori pentru a-și mări profitul și sunt excluse de pe piață atunci când costurile formalității sunt prea mari. Lucrătorii optează în mod voluntar pentru munca informală sau cea în sectorul informal atunci când consideră fiscalitatea o povară, preferând venituri mai mari, informale, în schimbul siguranței și protecției locului de muncă formal și pot fi excluși de pe piața muncii formale atunci când pregătirea lor profesională nu corespunde cererii, respectiv atunci când flexibilitatea muncii este redusă.

Doresc ca prin cercetarea efectuată în cadrul școlii doctorale asupra dualității pieței forței de muncă să aduc un plus de cunoaștere teoretică asupra informalității muncii pentru ca decidenții politici și guvernamentali să poată formula politici publice atât pentru diminuarea muncii informale (fapt destul de greu de realizat) cât mai ales pentru creșterea productivității în sectorul formal al economiei sau pentru protejarea lucrătorilor informali, prin diverse scheme de securitate socială. Lucrătorii informali sunt persoanele cele mai vulnerabile din cadrul unei economii prin: lipsa de protecție socială a acestora, insecuritatea locului de muncă, lipsa posibilității de sindicalizare, etc.

Țara noastră, ca și multe alte economii în curs de dezvoltare, a beneficiat de avantajele globalizării și de cele oferite de o economie bazată pe concurență, însă, a suportat costurile perioadei de tranziție la economia de piață, respectiv s-a confruntat cu apariția unor deficiențe structurale, născute ca urmare a modificărilor produse în economie.

Aceste modificări provin din măsurile pe care orice economie în tranziție trebuie să le adopte pentru a deveni o economie de tip capitalist, respectiv privatizarea întreprinderilor de stat nerentabile și liberalizarea comerțului și a piețelor financiare prin eliminarea barierelor care stau în calea liberei circulații a bunurilor, serviciilor și a capitalului.

În România, ca și în restul țărilor comuniste, privatizările s-au făcut în grabă fără a exista un cadru legislativ de reglementare în domeniile respective, iar acest fapt a determinat companiile străine care au pătruns pe piața din România să dobândească poziții de monopol, concurența locală fiind aproape inexistentă.

Liberalizarea contului de capital s-a făcut prematur, România nefiind pregătită să facă față valurilor de capital speculativ care a pătruns pe piață în urma eliminării barierelor din calea circulației capitalului, iar acest fapt a contribuit la formarea balonului speculativ de pe piața imobiliară, a cărui spargere a declanșat criza financiară.

De asemenea, terapia de șoc aplicată în țara noastră în repetate rânduri în această perioadă de tranziție pentru echilibrarea deficitelor bugetare nu a făcut decât să adâncească problemele structurale ale economiei, creând o adâncire a inegalităților sociale și favorizând dezvoltarea sectorului informal.

Astfel, la acest moment, țara noastră se confruntă cu dezechilibre structurale majore ce afectează piața bunurilor și a serviciilor, piața financiară dar și piața muncii.

Din analiza pe care am efectuat-o asupra pieței forței de muncă din România am identificat o serie de dezechilibre structurale, majoritatea din acestea fiind comune multor economii emergente. Printre acestea se numără: munca în sectorul informal, munca în agricultura de subzistență, șomajul de lungă durată, sărăcia lucrătorilor și repartizarea inegală a averii, descurajarea de a intra pe piața forței de muncă, polarizarea distribuției veniturilor.

Astfel, obiectivul principal al acestei cercetări este o mai bună conceptualizare a termenilor de ”ocupare informală” și ”ocupare în sectorul informal”, precum și a răspunde la o serie de întrebări legate de informalitatea muncii cum ar fi: de ce este important să studiem sectorul informal?; care sunt caracteristicile sectorului informal?; care sunt cauzele care au determinat apariția informalității și care este motivația opțiunii pentru munca informală?; este opțiunea pentru informalitate o decizie rațională?; care sunt grupurile vulnerabile ale sectorului informal?; care sunt efectele socio-economice ale ocupării informale?; care sunt consecințele

pe termen lung ale informalității asupra capitalului uman și sărăciei?; care este rolul sectorului informal în procesul de dezvoltare (creștere economică) și nu în ultimul rând care sunt politicile adresate sectorului informal al economiei sau cele privind trecerea de la informal la formal?.

De asemenea, cercetarea de față dorește să sublinieze importanța cunoașterii teoretice a informalității precum și să demonstreze faptul că, în economiile în tranziție, acolo unde gradul de informalitate este mai ridicat, teoriile referitoare la ocupare considerate "mainstream-ul" științei economice, nu sunt valabile (nu se verifică) întrucât nu țin cont de dualitatea formal/informal a pieței muncii.

Un alt aspect teoretic al tezei este o revizuire a literaturii de specialitate în aceea ce privește latura formală a pieței muncii, respectiv modelele și teoriile referitoare la piața muncii și la echilibrul șomajului.

Tema aleasă spre cercetare necesită folosirea atât a metodei inducției cât și cea a deducției, combinate atât cu metode cantitative cât și cu cele calitative. Întrucât tema propusă spre cercetare, respectiv analiza pieței muncii prin prisma dualității formal/informal, este o tema mai puțin explorată în mediul academic, voi focaliza cercetarea mai mult pe metoda inducției, realizând propriile cercetări.

Nu voi neglija nici metoda deducției, plecând, evident, de la cercetările deja existente ale dualității muncii, având ca reper modelul lui Hart sau modelul Harris-Todaro. Acestea vor fi testate pe specificul pieței muncii din țara noastră iar rezultatele empirice vor fi confruntate cu cele teoretice obținute de autorii menționați mai sus.

Ca și contribuție proprie, bazându-ma pe datele cantitative, voi testa influența factorilor fiscali (rata de impozitare a muncii) și ciclici (PIB, Inflație) asupra ratei șomajului din țara noastră, urmând, ca în baza rezultatelor obținute, să construiesc un model econometric care să coreleze rata șomajului cu factori care au o influență semnificativă asupra sa.

Pentru realizarea modelului econometric, va fi considerată variabilă dependentă rata șomajului, în timp ce variabile independente vor fi: rata inflației, modificarea procentuală a PIB și rata de impozitare a muncii. Premiza de la care voi porni este aceea că între variabilele incluse în analiză există o corelație liniară. Ca urmare a acestui aspect, voi realiza regresii liniare pentru evidențierea sensului dintre variabilele incluse în analiză.

Structura tezei de doctorat cuprinde șapte capitole, respectiv cinci capitole teoretice (primele cinci), un capitol alocat studiilor de caz și cercetărilor aplicative și un capitol final, ce sintetizează rezultatele obținute în cadrul acestei cercetări și include propunerile proprii cu privire la informalitatea muncii.

Primul capitol al tezei are în vedere definirea conceptelor generale de "formal" și "informal" și face o incursiune în terminologia "informalității", focalizându-se asupra principalelor concepte ale "informalității" în sens general, cum ar fi: "*Economie subterană*", "*Economie din umbră*", "*Economie duală*", "*Evaziune fiscală*" (ca practică a informalității), "*Sector informal*" (Hart, 1973), "*Muncă nedeclarată*" (Comisia Europeană, 1998), "*Economie informală*" (BIM, 2002), "*Ocupare informală*" și "*Ocupare în sectorul informal*" (BIM, 2003), "*Ocupare invizibilă sau ascunsă*" (OECD, 2004). Primul capitol se încheie cu o scurtă prezentare a evoluției conceptului de "*informalitate*" începând cu anii 1970, când acest concept a fost utilizat pentru prima dată de către Hart și până în zilele noastre când "economia informală" poate fi privită atât din perspectiva unităților de producție (ocupare în sectorul informal) cât și din perspectiva locurilor de muncă (ocupare informală).

Al doilea capitol al tezei este adresat ocupării în sectorul formal al economiei. Aici vor fi prezentate principalele teorii și modele referitoare la ocupare și șomaj, care de fapt, formează la acest moment, "mainstream-ul" științei economice. Practic, acest capitol cuprinde o revizuire a literaturii de specialitate în aceea ce privește latura formală a pieței muncii, respectiv modelele și teoriile referitoare la piața muncii și la echilibrul șomajului. În acest sens vor fi prezentate câteva modele și teorii esențiale referitoare la piața muncii cum ar fi:

➤ *Relația dintre rata șomajului și inflație* dezvoltată de Phillips (1958), denumită și "Curba Phillips" care stabilește o relație inversă între rata șomajului și inflație. Este prezentată de asemenea și literatura critică la adresa Curbei Phillips precum și ultimele rezultate privind cercetarea acestei relații. În acest sens sunt prezentate rezultatele unor studii cum ar fi: Cooley și Quadrini (1999), Gali și Gertler (1999), Layard și Nichel (1987);

➤ "*Legea lui Okun*", care stabilește o relație directă între rata șomajului și PIB, dezvoltată de Okun (1962), precum și literatura critică cu privire la această relație. Vor fi prezentate rezultatele studiilor lui Altig, Fitzgerald și Rupert (1997), Dinu, Marinaș, Socol (2011) etc;

➤ "*Rata naturală a șomajului*", concept dezvoltat de Milton Friedman (1968), precum și literatura critică: Dobrescu, Paicu, Iacob (2011) etc;

➤ "*Teoria salariului de eficiență*" și "*Teoria șomajului involuntar*", model dezvoltat și aprofundat de: Phelps (1970), Solow (1978), Shapiro și Stiglitz (1984), Weiss (1991), Akerlof și Shiller (2010);

➤ "*Teoria salariilor diferențiate*", dezvoltată de Burdett și Mortensen (1998) care au demonstrat că dispersia salariilor există pe o piață în echilibru chiar și atunci când lucrătorii oferă aceeași productivitate a muncii;

➤ *Teorii și modele privind negocierile salariale*, dezvoltate de: Gregory (1986), Blanchard și Summers (1986), Mortensen și Nagypal (2007), Burdett and Mortensen (1998);

➤ *Teorii și modele ale echilibrului șomajului ce încorporează fricțiunile pieței muncii și rigidități salariale* – Mortensen și Pissarides (1994), Christoffel și Linzert (2006), Blanchard and Gali (2005), Bruno și Sachs (1985), Garibaldi și Wasmer (2005), Hall (2005);

➤ *Modele privind crearea și desființarea de locuri de muncă* – Klein, Schuh și Triest (2002), Kane (2010), Shimer (2005);

➤ *Modele care arată efectele politicii fiscale asupra ocupării și șomajului* – Pissarides (1998), Pappa Evi (2007);

➤ *Modele care prezintă efectele politicii monetare asupra șomajului și a ocupării și relația dintre acestea* – Trigari Antonella (2004), Croitoru Lucian (2010);

Cel de-al **treilea capitol** al tezei se focalizează asupra ocupării în sectorul informal al economiei și face o analiză teoretică a economiei informale atât ca ocupare informală cât și ca ocupare în sectorul informal. Acest capitol subliniază în primul rând principalele trăsături ale informalității muncii încercând, de asemenea, să aducă mai multă lumină asupra unor aspecte legate de informalitate cum ar fi: importanța studierii sectorului informal, caracteristicile sectorului informal, cauzele care au determinat apariția informalității, motivația opțiunii pentru sectorul informal, raționalitatea sau iraționalitatea opțiunii pentru informalitate, grupurile vulnerabile ale sectorului informal, efectele socio-economice ale ocupării informale, consecințele pe termen lung ale informalității asupra capitalului uman și sărăciei, rolul sectorului informal în procesul de dezvoltare (creștere economică), politicile adresate sectorului informal al economiei.

Studiile efectuate de-a lungul timpului asupra ocupării arată faptul că ocuparea informală este mai mare în țările cu economii în tranziție sau în curs de dezvoltare decât în țările dezvoltate, iar cele mai recente cercetări asupra informalității arată că în ultimii zece ani ocuparea informală a crescut mai rapid decât cea formală.

Începând cu anii 1970 și până în prezent, există multe studii și rapoarte asupra informalității pe piața muncii, elaborate de diverși economiști cum ar fi Hart, Harris, Todaro, Maloney, Fields și alții dar și de diverse instituții internaționale cum ar fi Banca Mondială, Comisia Europeană sau Biroul Internațional al Muncii, iar dezbaterile asupra economiei informale s-a cristalizat în patru școli dominante de gândire referitoare la cauzele, structura, natura și politicile de combatere a economiei informale, astfel:

Școală dualistă - vede sectorul informal al economiei ca un compus al activităților de mică anvergură, care sunt diferite de activitățile din sectorul formal al economiei și nu au

legătură cu acesta și care asigură o ”plasă de siguranță” în vremuri de criză pentru cei săraci. În conformitate cu această școală, persistența activităților informale și existența unei piețe a muncii duale se datorează, în mare parte, faptului că oportunitățile de angajare din țările în curs de dezvoltare nu sunt suficiente pentru a absorbi surplusul de muncă apărut ca urmare a încetinirii procesului de creștere economică și/sau unei rate mai mari de creștere a populației (Hart 1973, OIM 1972; Sethuraman 1976; Tokman 1978).

Școala structuralistă – susține ideea potrivit căreia economia informală se datorează în principal dezvoltării capitalismului care determină firmele formale să-și reducă costurile cu forța de muncă pentru a face față competitivității. Astfel, reacția firmelor formale la concurența tot mai acerbă la nivel mondial, la puterea crescută a salariaților formali, organizații în sindicate puternice, la sistemul legislativ care face ca relațiile de muncă formale să fie mai puțin flexibile, precum și la legislația fiscală, care prin impozite și contribuții sociale pune presiune pe costul total al muncii este de a subordona firmele mici, informale și lucrătorii informali pentru a beneficia de bunuri și servicii ieftine (Moser 1978; Castells și Portes 1989).

Școală legalistă - vede sectorul informal ca fiind format din antreprenorii informali care aleg să opereze informal în scopul de a evita costurile, timpul și efortul necesar pentru a deveni formali. În conformitate cu această școală, birocrația statului formată din reguli și proceduri greoaie creează bariere în calea formalizării și, astfel, suprimă potențialul productiv al antreprenorilor (de Soto 1989, 2000).

Școala voluntaristă – vede sectorul informal ca fiind format din liber profesioniști sau antreprenori informali care aleg să opereze informal, în scopul de a evita birocrația de stat și fiscalitatea, dar care, spre deosebire de școala legalistă, nu dau vina pe procedurile complicate de formalizare. Antreprenorii informali aleg să opereze ilegal, uneori încălcând chiar legislația penală, în scopul de a profita de beneficiile evaziunii fiscale (Maloney 2004).

Dezbaterile pe tema informalității dintre cele 4 școli dominante de gândire au adus mai multă lumină asupra acestui concept, chiar dacă fiecare dintre aceste școli s-a concentrat pe una sau pe alta din cauzele și motivațiile existenței sectorului informal al economiei. Niciuna dintre școlile de gândire enunțate mai sus nu a tratat informalitatea ca un întreg: dualiștii s-au concentrat pe activitățile de mici dimensiuni desfășurate, de regulă, de către lucrătorii pe cont propriu care preferă informalitatea din tradiție sau pentru supraviețuire; structuraliștii consideră informalitatea ca factor al dezvoltării capitalismului, iar legaliștii și voluntariștii au pus accentul pe birocrație și pe presiunea fiscală ridicată ca și cauze ale informalității, deci pe opțiunea voluntară către informalitate.

Economia informală este, în ansamblul ei, mult mai eterogenă și complexă decât suma acestor perspective aduse în discuție de către cele patru curente de gândire. Din acest motiv au apărut și abordări holistice ale economiei informale care iau în considerare toate aspectele legate de informalitate și toate categoriile de lucrători informali.

O astfel de abordare este cea dezvoltată de Perry, Maloney și col. (2007) care au propus un model holistic prin care explică informalitatea ca ieșire voluntară sau ca excludere de pe piață.

Prezenta lucrare pune accentul pe abordarea holistică a informalității considerând faptul că, tratând ca un întreg informalitatea, sub toate aspectele ei, se poate înțelege mai bine acest fenomen, iar politicile publice adresate segmentului informal al economiei pot fi formulate mai corect.

Capitolul patru al tezei se referă la cauzele și efectele informalității muncii. Printre cauzele generale care au dus la apariția informalității am identificat procesul globalizării care, deși bun în ansamblu său prin faptul că a crescut mobilitatea forței de muncă iar migrația lucrătorilor de la o țară la altă sau de la un loc de muncă la altul se face mult mai ușor, totuși, în economiile emergente sau cele în tranziție a lăsat costuri sociale adânci printre care un nivel ridicat al informalității. Liberalizarea comerțului alături de privatizările companiilor de stat din țările în tranziție, în cele mai multe cazuri au fost făcute în grabă fără ca segmentul privat al economiei să poată absorbi forța de muncă disponibilizată din întreprinderile de stat, a dus la o creștere a informalității muncii. Tot în cadrul acestui capitol sunt prezentate și cauzele care determină opțiunea lucrătorilor pentru informalitate precum și o dezbatere cu privire la raționalitatea deciziei privind informalitatea muncii. Sunt prezentate, de asemenea, efectele economico-sociale ale ocupării informale, analizându-se atât impactul informalității asupra bugetului de stat cât și impactul asupra competitivității precum și consecințele pe termen lung ale informalității asupra capitalului uman și sărăciei, fiind bine știut faptul că munca informală este asociată, de obicei, cu o slabă investiție în capitalul uman al lucrătorilor informali.

Capitolul cinci al tezei este destinat politicilor adresate unei piețe duale a muncii, respectiv politici de ocupare privind trecerea de la informal la formal, politici privind stimularea aplicării și respectării reglementărilor legale, politici privind creșterea productivității muncii în sectorul informal și oferirea de locuri de muncă mai bune, politici de ocupare privind protejarea lucrătorilor informali cu cele două direcții ale sale, respectiv politici și programe adresate segmentului informal și politici de protecție socială a lucrătorilor informali.

Capitolul șase al tezei este dedicat studiilor de caz și al cercetărilor empirice fiind, de altfel, contribuția proprie la această cercetare.

Studiile de caz vor fi focalizate pe două direcții și anume: pe de-o parte voi analiza dinamica și structura populației ocupate din România prin prisma dualității formal/informal în perioada 2000 – 2012 cu prezentarea principalelor caracteristici ale pieței muncii din România, iar pe de altă parte voi realiza o testare din punct de vedere econometric a ratei șomajului (ca variabilă dependentă) în funcție de diverși factori ce pot avea o influență semnificativă asupra sa: PIB, Inflație, Rata de impozitare a muncii (ca variabile independente).

Nu în ultimul rând, tot în cadrul acestui capitol, voi prezenta diagrama pieței forței de muncă duală prin prisma fluxurilor de lucrători și ale locurilor de muncă, construită prin viziunea proprie. Această diagramă va evidenția în mod schematic și ușor de înțeles modul în care au loc fluxurile de lucrători și cele de locuri de muncă pe piața muncii în condițiile șocurilor din cadrul unei economii în tranziție (în curs de dezvoltare). În dezvoltarea acestei diagrame, am plecat de la abordarea microeconomică bazată pe fluxurile de pe piața muncii dezvoltată de: Haltiwanger (1995); Davis, Haltiwanger și Schuh (1996), Davis și Haltiwanger (1999), Mortensen și Pissarides (1999) sau Hall (1999) în care am incorporat teoriile privind informalitatea muncii dezvoltate de: Harris-Todaro (1970); Hart (1973); Perry, Maloney și col. (2007); Field (2009)

Capitolul șapte este destinat concluziilor finale și propunerilor. În cadrul acestui capitol doresc să argumentez faptul că rata șomajului nu este un indicator concludent pentru măsurarea neocupării întrucât, în economiile în tranziție sau cele în curs de dezvoltare, ieșirea lucrătorilor din zona formală a economiei se traduce, de obicei, prin intrarea în zona informală a economiei și nu prin șomaj, acesta fiind, eventual, doar o etapă intermediară și extrem de scurtă în viața unui lucrător.

O altă contribuție teoretică este aceea de a propune și dezvolta un concept nou și anume **”rată naturală a ocupării informale”**, prin care înțeleg acea rată a ocupării informale care nu poate fi redusă de către guverne decât prin politici structurale, întrucât orice încercare de reducere a informalității muncii sub rata sa naturală prin măsuri de luptă împotriva evaziunii fiscale va avea ca efect creșterea șomajului ori schimbarea profesiei în cadrul ocupării informale, spre exemplu din patron sau lucrător pe cont propriu (persoană ce are propria afacere informală) în lucrător familial neremunerat.

De asemenea, prin analizele statistice și studiile econometrice întreprinse, doresc ca, pe de-o parte să sublinieze faptul că teoriile ”mainstream” ale științei economice referitoare la

ocupare nu se verifică în economiile cu un nivel ridicat de informalitate, iar pe de altă parte, doresc ca rezultatele obținute din aceste studii să poată sta la baza unor noi teorii și modele economice privind echilibrul pe piața muncii care să țină cont de dualitatea formal/informal a pieței muncii.

Ca și contribuție teoretică, aș putea menționa completarea diagramei propuse de Biroul Internațional al Muncii în cadrul celei de a 15-a Conferințe Internaționale a Statisticienilor Muncii din anul 1993 care corelează ocuparea în funcție de tipul locului de muncă cu cea în funcție de tipul unității de producție, prin adăugarea la tipul unității de producție a ”**sectorului nereglementat**”. Prin ”sector nereglementat” înțeleg totalitatea unităților care desfășoară activitate comercială dar nu sunt obligate prin lege să se înregistreze (spre exemplu, biserica sau alte entități pentru activitatea comercială cu obiecte de cult, firmele care nu au obligația să se înregistreze dacă veniturile pe care le obțin din activitatea comercială nu depășește un anumit prag etc).

BIBLIOGRAFIE

- 1) Agénor, P.R. 2005, "*The Analytics of Segmented Labor Markets*", Centre for Growth and Business Cycle Research, Discussion Paper Series 52, The School of Economic Studies, The University of Manchester;
- 2) Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), (www.anofm.ro);
- 3) Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF), (www.anaf.ro);
- 4) Ailenei D., Constantin D., Jula D., 2003, "*Avantaje competitive și dezvoltare regională*", Editura Oscar Print, București;
- 5) Akerlof George, Dickens William, Perry George, 2000, "*Near-Rational Wage and Price Setting and the Optimal Rates of Inflation and Unemployment*", Brookings Papers on Economic Activity;
- 6) Akerlof George, Shiller Robert, 2010, "*Spirite animale*", Editura Publica, București;
- 7) Albu L., Kim B.Y., Duchene G, 2002, "An Attempt to Estimate the Size of Informal Economy Based on Household Behaviour Modeling", *Romanian Journal of Economic Forecasting*, 1 (9);
- 8) Albu Lucian, 2008, "A model to estimate spatial distribution of informal economy", *Journal for Economic Forecasting* 070601, Institute for Economic Forecasting;
- 9) Altig David, Fitzgerald Terry, Rupert Peter, 1997, "*Okun`s Law Revisited: should we worry about low unemployment?*", Federal Reserve Bank of Cleveland, [Economic Commentary](#) Journal, may (15), pp. 1-6;
- 10) Andrei T, Bourbonnais R, 2008, "*Econometrie*", Editura Economic, București;
- 11) Andrei T., Iacob A., Profiroiu A., Dădănaș F., 2011, "*Some Comments concerning on informal economy, unemployment and inflation rates – Romania`s case*", *E.C.E.C.S.R. Journal*, vol. 45, nr. 3/2011, pag. 127 – 142;
- 12) Andrei T., Stefanescu D., Oancea B., (2010), "*Metode cantitative pentru evaluarea economiei informale. Studiu de caz la nivelul Romaniei*", *Economie Teoretică și Aplicată*, vol 7/2010, nr. 7(548), pp. 13-21;
- 13) Anghelache Constantin, 2012, "*Populația și piața forței de muncă*", *Economie teoretică și aplicată*, vol. XIX, no. 1/566, p. 20 – 41;
- 14) Anuarul Statistic al României, INS, 2003;
- 15) Anuarul Statistic al României, INS, 2004;
- 16) Anuarul Statistic al României, INS, 2005;

- 17) Anuarul Statistic al României, INS, 2006;
- 18) Anuarul Statistic al României, INS, 2007;
- 19) Anuarul Statistic al României, INS, 2008;
- 20) Anuarul Statistic al României, INS, 2009;
- 21) Anuarul Statistic al României, INS, 2010;
- 22) Anuarul Statistic al României, INS, 2011;
- 23) Anuarul Statistic al României, INS, 2012;
- 24) Auer Peter, 2005, "*Protected mobility for employment and decent work: Labour market security in a globalised world*", Employment Strategy Papers, ILO, Geneva;
- 25) Auerbach Paula, Genoni Maria, Pages Carmen, 2007, "*Social security coverage and the labour market in developing countries*", Discussion Paper no. 2979, Institute for the Study of Labour (IZA), Bonn, Germany;
- 26) Baldwin Robert, 1995, "*The Effect of Trade and Foreign Direct Investment on Employment and Relative Wages*", N.B.E.R., Working Paper No. 5037, February;
- 27) Banca Națională a României (www.bnro.ro);
- 28) Baumol W., Litan R., Schramm C., 2007, „*Capitalismul bun, Capitalismul rău*”, Editura Polirom, 2009, Iași;
- 29) Bălăban Georgiana, Vântu Denis, 2010, „*Testarea nonliniarității Curbei Phillips. Implicații pentru politica monetară*”, E.C.T.A.P., vol. XVII (2010), No. 4(545), p. 95 – 109;
- 30) Becker Gary, 1997 (1964), "*Capitalul uman. O analiza teoretică și empirică cu referire specială la educație*", Editura All Beck, București;
- 31) Bentivogli Chiara, Patrizio Pagano, 1999, "*Trade, Job Destruction and Job Creation in European Manufacturing*", Open Economies Review, 78, pp. 165-184;
- 32) Benton, Lauren A., 1989, "*Industrial Subcontracting and the Informal Sector: The Politics of Restructuring in the Madrid Electronics Industry*", Pp. 228–44 in *The Informal Economy: Studies in Advanced and Less Developed Countries*, ed. Alejandro Portes, Manuel Castells, and Lauren A. Benton. Baltimore: Johns Hopkins University Press;
- 33) Blanchard Olivier, Summers Lawrence, 1986, "*Hysteresis and the European unemployment problem*", NBER Macroeconomics Annual, 1:15–78, 1986, Stanley Fischer (editor), MIT Press;
- 34) Blanchard O., Diamond P., 1990, "*The cyclical behavior of gross flows of workers in the US*", Brookings Papers on Economic Activity, 2, p. 85 – 143;

- 35) Blanchard O.J. and Perotti R., 2002, "*An Empirical Characterization of the Dynamic Effects of Changes in Government Spending and Taxes on Output*", Quarterly Journal of Economics, 117 (2002), 4, 1329-1368;
- 36) Blanchard Oliver, 2005, "*European Unemployment. The evolution of facts and ideas*", Working Paper 11750/nov 2005, NBER, Cambridge, MA, p. 1-53;
- 37) Blachard Oliver, Gali Jordi, 2005, "*Real wage rigidities and the New Keynesian Model*", Federal Reserve Bank of Boston, Working papers no. 05-14, pp. 1-26;
- 38) Blinder Alan, 1988, "*The Challenge of High Unemployment*", American Economic Review, 78 (2), pp. 1-15;
- 39) Bordo M.D., Eichengreen B. and Irvin D.A, 1999, "*Is globalization today really different from globalization a hundred years ago?*", Brookings Institution, Washington D.C;
- 40) Braşoveanu Viorel, 2010, "*Economia subterană și corupția: probleme majore ale economiei românești*", Economie Teoretică și Aplicată, Volumul XVII (2010), No. 11(552), pp. 68-80;
- 41) Bruno Michael and Sachs Jeffrey, 1985, "*The Economics of Worldwide Stagflation*", Basil Blackwell, Oxford;
- 42) Buchanan James, Tullock Gordon, 2010, "*Calculul Consimțământului*", Editura Publica, București;
- 43) Buletin trimestrial (1/2013), INS, 2013;
- 44) Burdett Kenneth, Mortensen Dale, 1998, "*Wage Differentials, Employer size and unemployment*", International Economic Review, Volume 39, Issu 2 (may, 1998), pp. 257-273;
- 45) Calvo Guillermo, 1983, "*Staggered Prices in a Utility Maximizing Framework*", Journal of Monetary Economics, no. 12, pg: 383-398;
- 46) Catedra de Economie - ASE, 2005, "*Economie*", Ed. VII-a, Editura Economica, Bucuresti;
- 47) Cercetare statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO), INS, 2000 – 2012;
- 48) Chen, Martha, 2006, "*Rethinking the Informal Economy: Linkages with the Formal Economy and the Formal Regulatory Environment*", chapter in Book "Unlocking Human Potential: Concepts and Policies for Linking the Informal and Formal", Book Author(s): Basudeb Guha-Khasnobi, Ravi Kanbur and Elinor Orstrom, Oxford University Press;
- 49) Christiano L.J., Eichenbaum M., Evans C.L., 1996, "*The effects of monetary policy shocks: evidence from the flow of funds*", Review of Economic and Statistics, 78 (1), p.16-34;

50) Christiano L.J., Eichenbaum M., Evans C.L., 1997, "*Sticky price and limited participation models of money: a comparison*", *European Economic Review*, 41 (3), p. 1201 – 1249;

51) Christoffel Kai, Linzert Tobias, 2006, "*The role of real rigidity and labor market frictions for unemployment and inflation dynamics*", Deutsche Bundesbank, Discussion Paper, series 1: Economic Studies, no. 11/2006, pg. 1-47;

52) Ciutacu C, Chivu L, 2007, "*Employment And Social Trends in Romania*", [Romanian Journal of Economics](#), Institute of National Economy, vol. 24/1/33, pages 32-46, June;

53) Cooley Thomas, Quadrini Vincenzo, 1999, "*A neoclassical model of the Phillips curve relation*", *Journal of Monetary Economics* no. 44, p. 165 – 193;

54) Comisia Europeană, Eurostat, (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>);

55) Communication of the Commission on Undeclared Work, 7 April 1998;

56) Comunicatul Biroului statistic al UE, 2010;

57) Cooper Robert, 2007, "*Destrămarea Națiunilor - Ordine și Haos în secolul XXI*", Editura Universul Enciclopedic, București;

58) Crețu Alina, 2010, "*Flexibilizarea pieței muncii*", Editura Ase, București;

59) Croitoru Lucian, 2010, "*Trei rate ale șomajului relevante pentru politica monetară*", BNR, caiete de studii;

60) Davidson Carl and Steven Matusz, 2001, "*Trade and Turnover: Theory and Evidence*", Unpublished Paper, Michigan State University, November;

61) Davidson Carl, Lawrence Martin and Steven Matusz, 1999, "*Trade and Search Generated Unemployment*", *Journal of International Economics*, 48 (2), pg. 271-299;

62) Dăianu, Daniel, 2009, "*Capitalismul încotro? Criza economic, mersul ideilor, instituții*", Editura Polirom, Iași";

63) De Gobbi Maria Sabrina, Nesporova Alena, 2005, "*Towards a new balance between labour market flexibility and employment security for Egipt*", ILO, Employment Strategy Paper 10/08/2005;

64) De Gobbi Maria Sabrina, 2006, "*Labor market flexibility and employment and income security in Ethiopia*", ILO, Employment Strategy Paper 01/2006;

65) De Gobbi, Maria Sabrina, 2007, "*Flexibility and security in labour markets of developing countries*", Employment Policy Department, ILO, Geneva;

66) Dehesa de la, Guillermo, 2007, "*Învingători și învinși în globalizare*", Editura Historia, București;

- 67) Dinga Emil, 2009, "Studii de Economie. Contribuții de analiză logică, epistemologică și metodologică", Editura Economică, București;
- 68) Dinga Emil, 2008, "Consideratii teoretice privind evaziunea fiscală vs fraudă fiscală", Studii Financiare - Abordări teoretice și modelare, vol. 12, issue 4, pages 20-50;
- 69) Dinu Marin, Marinaș Marius, Socol Cristian, Socol Aura, 2011, „Testing of the Okuns Law in Romania”, Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research Journal no. 1/2011, vol. 45, pp. 5-20;
- 70) Dinu Marin, 2010, "Economia de Dicționar. Exerciții de îndemânare epistemică", Editura Economică;
- 71) Dobre Mihaela, Ailenei Dorel, 2011, "Motivații comportamentele ale discriminării de gen pe piața forței de muncă din România", Economie Teoretica si Aplicata, Volumul XVII (2010), No. 12 (553), pp. 79-87;
- 72) Dobrescu Monica, Paicu Claudia, Iacob Silvia, 2011, „Rata naturală a șomajului și implicațiile acesteia în planul politicii economice”, ECTAP, vol. XVIII (2011), No. 2 (555), p. 186-201;
- 73) Dobrescu Emilian, 2002, "Tranziția în România – Abordări Econometrice", Editura Economică, București;
- 74) Dobrotă Niță, Aceleanu Mirela, 2007, "Ocuparea resurselor de muncă în România. Structuri anacronice. Evoluții atipice. Eficiența redusă", Editura Economică, București;
- 75) Dornbuch R., Ficher S., Startz R., 2007, "Macroeconomie", Editura Economică, București;
- 76) Edmond S. Phelps, 1966, "[Optimal Employment and Inflation over Time](#)", [Discussion Papers](#) 214, Cowles Foundation for Research in Economics, Yale University;
- 77) Esfahani H. and Salehi-Isfahani D., 1989, "Effort Observability and Worker Productivity: Towards an Explanation of Economic Dualism", Economic Journal 99 (June), pg: 818–36;
- 78) Feige Edgar, 1994, "[The Underground Economy and the Currency Enigma](#)", [Public Finance Publiques](#), vol. 49 pages 119-36;
- 79) Feige Edgar, 1989, "[The Underground Economies: Tax Evasion and Information Distortion](#)", Cambridge University Press;
- 80) Fields Gary S., 1975, "Rural-Urban Migration, Urban Unemployment and Underemployment, and Job Search Activity in LDC's," Journal of Development Economics 2: 165-188;

- 81) Fields Gary S, 2008, "*Segmented Labour Market models in developing countries*", Cornell University ILR School, paper 162;
- 82) Frey B., Werner P., 1984, "*The hidden economy: State and prospects for measurement*", Review of Income and Wealth, [Volume 30, Issue 1](#), pages 1–23, March 1984;
- 83) Frey B. and Feld L., 2002, "*Deterrence and Morale in Taxation: An Empirical Analysis*", Working Paper 760, Center for Economic Studies and the Ifo Institute, Munich;.
- 84) Friedman Milton, 1968, „*The Role of Monetary Policy*”, American Economic Review, vol. 58;
- 85) Friedman Milton, 2009, "*Libertatea de a alege*", Editura Publica, București;
- 86) Friedman Thomas, 2005, „*Pământul este plat*”, Editura Polirom, Iași;
- 87) Gabrisch H., Buscher H, 2006, "*The Relationship between Unemployment and Output in Post-communist Countries*", Post-Communist Economies, Vol.18, No. 3, 261-276;
- 88) Gali Jordi, Gertler Mark, 1999, "*Inflation dynamics: A structural econometric analysis*", Journal of Monetary Economics 44 (1999), p: 195 -222;
- 89) Galli Jordi, Gertler Mark and Lopez-Salido David, 2001, "*European Inflation Dynamics*", European Economic Review 45(7), p: 1237-1270;
- 90) Garibaldi Pietro, Wasmer Etienne, 2005, "*Equilibrium search unemployment, endogenous participation and labour market flows*", Journal of the European Economic Association (2005-06) v.3, p: 851-882;
- 91) Gërkhani K., 2004, "*The informal sector in developed and less developed countries: A literature survey*", Public Choice , vol. 120, issue 3-4, pp. 267-300;
- 92) Ginneken van, Wouter, 2003, "*Extending social security: policies for developing countries*", Working paper no. 13, ILO, Geneva;
- 93) Goldberg Linda, Tracy Joseph and Aronson Stephanie, 1999, "*Exchange Rates and Employment Instability: Evidence from Matched CPS Data.*" American Economic Review: Papers and Proceedings;
- 94) Goldberg P., and Pavcnik N., 2003, "*The Response of the Informal Sector to Trade Liberalization*", Journal of Development Economics, vol. 72, pg: 463–96;
- 95) Greenaway David, 1998, "*Does trade liberalization promote economic development?*", Scottish Journal of Political Economy, 45 (5);
- 96) Gregory Robert, 1986, "*Wages Policy and Unemployment in Australia*", Economica, 53:210(S), pg: 53–74;
- 97) Grossman S., Stiglitz J., 1980, "*On the impossibility of informationably efficient markets*", American Economic Review, 70, June;

- 98) Guy Debelle, Douglas Laxton, 1997, "[*Is the Phillips Curve Really a Curve? Some Evidence for Canada, the United Kingdom, and the United States*](#)," [IMF Staff Papers](#), Palgrave Macmillan, vol. 44(2), pg: 249-282, June;
- 99) Hall Robert E, 1999, "*Labor Market Frictions and Employment Fluctuations*" In John B. Taylor and Michael Woodford, eds. *Handbook of Macroeconomics*, Vol. 1B, Amsterdam, New York and Oxford: Elsevier Science, North Holland, pg: 1137-1171;
- 100) Hansen A., 1949, "*Monetary Theory and Fiscal Policy*", New York, McGraw-Hill;
- 101) Hansen A., 1951, "*Classical, Loanable-Fund, and Keynesian Interest Theories*", *Quarterly Journal of Economics*. 65 (3), pg: 429-32;
- 102) Harding P., Jenkins R., 1989, "*The Myth of the Hidden Economy: Towards a New Understanding of Informal Economic Activity*", Open University Press, Milton Keynes, Philadelphia;
- 103) Harris John, Todaro Michael, 1968, "*Urban unemployment in East Africa: an economic analysis of policy alternatives*", *East African Economic Review*, 4(2), pag. 17–36;
- 104) Harris John, Todaro Michael, 1970, "*Migration, Unemployment and Development: A Two-Sector Analysis*", [American Economic Review](#) 60 (1), pag. 126–142;
- 105) Hart Keith, 1973, "*Informal income opportunities and urban employment in Ghana*", *Journal of Modern African Studies* 11, 61–89;
- 106) Hart Keith, 1987, "The informal economy" (Revised for new edition 2007), In J. Eatwell, M. Milgate and P. Newman (eds) *The New Palgrave: A Dictionary of Economic Theory and Doctrine* Vol. 2 Macmillan, London, 845-46p;
- 107) Hart Keith, 2001, "*Money in an Unequal World*", Texere Books;
- 108) Hart Keith, 2006, "*Bureaucratic form and the informal economy*", In *linking the Formal and Informal Economy: Concepts and Policies*, edited by Basudeb Guha Khasnobis, Ravi Kanbur and Elinor Ostrom, Oxford University Press;
- 109) Hart Keith, 2011, "*Informal economy*", The Memory Bank;
- 110) Hayek Friedrich A., 1997, "*Constituția libertății*", Ed. Institutul European, Iași;
- 111) Hegel, 2010, "*Fenomenologia spiritului*", Editura Univers Enciclopedic Gold;
- 112) Henley A., Arabsheibani G., Carneiro F., 2006, "*On Defining and Measuring the Informal Sector*", Policy Research, Working Paper 3866, World Bank, Washington, DC;
- 113) Hick H. John, 2010, "*Filosofia religiei*", Editura Herald, București;
- 114) Hicks J, 1935, "*A Suggestion for Simplifyng the Theory of Money*", *Economica* 2 (Feb): pg. 1-19;

- 115) Hicks J, 1936, "*Mr. Keynes' Theory of Employment*", *Economic Journal* no. 46 (June), p: 238-53, reprinted in J. Hicks (1982), pg. 84-93;
- 116) Hicks J, 1937, "*Mr. Keynes and the Classics: A Suggested Interpretation. Econometrica*", 5 (April), pg: 147-59;
- 117) ILO, 1972, "*Employment, Incomes and Equality. A strategy for increasing productive employment in Kenya*", International Labour Office (ILO), Geneva;
- 118) ILO, 1991, "*Dilemma of the informal sector*", Report of the Director-General presented at the 78th International Labour Conference, International Labour Office, Geneva;
- 119) ILO, 1999, "*Decent work*", Geneva;
- 120) ILO, 2001, "*Social security: a new consensus*", Geneva;
- 121) ILO, 2002, "*Decent Work and the informal economy*", Report of the Director-General presented to the 90th International Labour Conference, International Labour Office, Geneva;
- 122) ILO, 2005, "*The global challenges of labour inspection*", *Labour Education* 2005/3-4, no. 140 – 141;
- 123) ILO, 2011, "*The global crises: causes, responses and challenges*", Geneva – Capitolul 7, "Labour reforms in Romania", p. 93 – 108;
- 124) ILO, 2012, "*Global Employment Trends 2012*", Geneva;
- 125) Institutul Național de Statistică (www.insse.ro);
- 126) International Migration Office (OIM), "World Migration Report", 2010;
- 127) Jackle A. E., Li C. A., 2006, "*Firm Dynamics and Institutional Participation: A Case Study on Informality of Micro Enterprises in Peru*", *Economic Development and Cultural Change* 54(3), p: 557-78;
- 128) Joshi Gopal, 1997, "*Urban informal sector in Metro Manila: A problem or solution?*", ILO (Manila);
- 129) Kanbur Ravi, 2009, "*Conceptualizing Informality: Regulation and Enforcement*", *Indian Journal of Labour Economics*, February;
- 130) Kane Tim, 2010, "*The importance of startups in job creation and job destruction*", Kauffman Foundation Research Series: Firm formation and economic growth, July, p. 1 – 8;
- 131) Kant Immanuel, 1943, "*Spre pacea eternă*", Ed. Casa Școalelor, București;
- 132) Kant Immanuel, 1985, (1800), "*Logica Generală*", Ed. științifică și enciclopedică, București;
- 133) Khan Azizur Rahman, 2001, "*Employment policies for poverty reduction*", Discussion Paper no.1, November 2001, ILO, Geneva;

- 134) Khanna Parag, 2008, "*Lumea a doua – Imperii și influență în noua ordine globală*", Ed. Polirom, Iași;
- 135) Keynes J.M., 2010, "*Teoria generală a ocupării forței de muncă și a banilor*", Editura Publica, București;
- 136) King T., Morley J., 2007, "*In search of the natural rate of unemployment*", [Journal of Monetary Economics](#), [Volume 54, Issue 2](#), March 2007, Pages 550-564;
- 137) Klein M., Schuh S., Triest R., 2002, "*Job Creation, job destruction and international competition: a literature review*", Working Papers no. 2-7, Federal Reserve Bank of Boston;
- 138) Kletzer Lori, 2000, "*Trade and Job Loss in U.S. Manufacturing, 1979-94*", In Robert C. Feenstra, ed. *The Impact of International*;
- 139) Krause M.U., Lubik T.A., 2004, "*On-the-job search and the cyclical dynamics of the labor market*", Working Paper No. 513, Department of Economics, Johns Hopkins University;
- 140) Krugman Paul, 2009, "*Întoarcerea economiei declinului și criza din 2008*", Editura Publica, București;
- 141) Kuznets Simon, 1955, "*Economic Growth and Income Inequality*", *American Economic Review*, Vol. 45, No. 1, pag. 1-28;
- 142) Layard Richard, Nickell Stephen, 1987, "*The labour market. The Performance of the British Economy*", in Rudiger Dornbusch and Richard Layard (editors), Clarendon Press, Oxford;
- 143) Levenson Alec R. and William F. Maloney, 1998, "*The Informal Sector, Firm Dynamics and Institutional Participation*", Working Paper no. 1988, World Bank, Washington, DC;
- 144) Lewis W. Arthur, 1954, "*Economic Development with Unlimited Supplies of Labor*", Manchester School, pg. 400 – 449;
- 145) Lidtke Vernon L., 1966, "*The outlawed party: Social democracy in Germany, 1878-1890*", Princeton University Press;
- 146) Lindbeck Assar and Snower Dennis, 1986, "*Wage Setting, Unemployment, and Insider-Outsider Relations*", *American Economic Review*, 76:2, pg: 235–39;
- 147) Lubell Herald, 1991, "*The informal sector in the 1980's and 1990's*", Paris, OECD;

- 148) Lucas R.E. Jr. and Sargent T.J., 1978, "After Keynesian Macroeconomics," in After the Phillips Curve: Persistence of High Inflation and High Unemployment, Conference Series No. 19, Federal Reserve Bank of Boston;
- 149) Lund Frances, Srinivas Smita, 1999, "Learning from experience: a gendered approach to social protection for workers in the informal economy", Draft paper for workshop on social protection for workers in the informal sector held in Geneva, december 1999, p. 12;
- 150) Machiavelli Niccolo, 2005, "Principele", Editura Mondero, București;
- 151) Macoviciuc Vasile și col., 2009, "Filosofie", Editura Ase, București;
- 152) Maloney William F., 2003, "Informal Self-Employment: Poverty Trap or Decent Alternative," in Gary S. Fields and Guy Pfeffermann, eds., Pathways Out of Poverty, Boston;
- 153) Maloney William, 2003, "[Informality revisited](#)", [Policy Research Working Paper Series](#) 2965, The World Bank, Volume, (Year), (Month): 32, (2004), 7, Pages: 1159-1178;
- 154) Maloney William F., Mendez, Jairo Nunez, 2003, "[Measuring the Impact of Minimum Wages: Evidence from Latin America](#)", [NBER, Working Papers](#) 9800, National Bureau of Economic Research;
- 155) Maloney William F., 2004, "Informality Revisited", World Development no. 32 (7): pg: 1159–78;
- 156) Mariana Jose Anonio, 2006, "Inteligența eșuată", Editura Polirom, București;
- 157) Mihăescu Constanța, 2001, "Populație&ocupare.Trecut.Prezent.Viitor", Editura Economică, București;
- 158) Mill Stuart John, 1986, "On liberty", [Prometheus Books](#);
- 159) Mortensen Dale, Pissarides Christopher, 1999, "Job Reallocation, Employment Fluctuations, and Unemployment", In John B. Taylor and Michael Woodford, eds., Handbook of Macroeconomics, Vol. 1B, Amsterdam, New York, and Oxford: Elsevier Science, North Holland, pp. 1171-1228;
- 160) Mortensen Dale, Pissarides Christopher, 1994, "Job creation and job destruction in the theory of unemployment", The Review Economic Studies, vol. 61, No. 3 (Jul, 1994), pg. 397 – 415;
- 161) Mortensen Dale, Nagypal Eva, 2007, "More on unemployment and vacancy fluctuations", review of Economic Dynamics 10 (2007), pg. 327 – 347;
- 162) Nica Elvira, 2007, "Strategii și politici de ocupare a forței de muncă în România", Editura Economică, București;
- 163) OECD, 1994, "The Jobs Study. Facts, analysis, strategies", p. 1-55;

- 164) OECD, 2004, "*Employment Outlook*";
- 165) Okun A.M, 1962, "*Potential GNP: Its Measurement and Significance*", American Statistical Association, Proceedings of the Business and Economics Section, pg: 98–103;
- 166) Oprescu Gheorghe, 2001, "*Piața muncii*", Editura Expert, București;
- 167) Osmani S.R., 1990, „*Wage determination in rural labour markets: the theory of implicit co-operation*”, [Journal of Development Economics](#), Vol (Year): 34 (1990), Issue (Month): 1-2 (November), Pages: 3-23;
- 168) Pappa Evi, 2007, „*The effects of fiscal shocks on employment and the real wage*”, [International Economic Review](#), vol. 50 (2009), pg. 217-244;
- 169) Parlevliet J., Xenogiani Th., 2008, "*Report on Informal Employment in Romania*", OECD Development Centre, Working Paper no. 271;
- 170) Perotti R., 2004, "*Estimating the effects of social policy in OECD countries*," mimeo IGIER, Bocconi University;
- 171) Perry Guillermo, Maloney William and col., 2007, „*Informality: Exit and Exclusion*”, The World Bank, Washington DC;
- 172) Phelps E.S, 1970, "*Microeconomic Foundations of employment and inflation theory*", Norton, NY; (1994), "*Structural Slumps*", Harvard University Press, Cambridge, MA;
- 173) Philips A.W., 1958, "*The Relations between unemployment and the rate of change of money wages in the united kingdom 1861 – 1957*", *Economica*, 25(100), pg. 283 – 299;
- 174) Pissarides C. A, 1990, "*Equilibrium Unemployment Theory*", Oxford, Blackwell;
- 175) Pissarides Christopher, 1998, "*The impact of employment tax cuts on unemployment and wages; The role of unemployment benefits and tax structure*", *European Economic Review* no. 42 (1998), pg. 155 – 183;
- 176) Polanyi Karl, 1944, "*The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*", Boston, Beacon Press;
- 177) Popescu Gheorghe, 2010, "*Evoluția gândirii economice*", Ed. IV-a, Editura Ch. Beck, București;
- 178) Portes A., Castells M., Benton L. A., 1989, "*The Informal Economy: Studies in Advanced and Less Developed Economies*", Baltimore: Johns Hopkins University Press;
- 179) Preda Diana, 2002, "*Ocuparea forței de muncă și dezvoltarea durabilă*", Editura Economică, București;

- 180) Ramsey V., Shapiro M.D., 1998, "*Costly Capital Reallocation and the Effects of Government Spending*", Carnegie Rochester Conference Series on Public Policy, 48, p.145 – 194;
- 181) Ravenna F., Walsh Carl E., 2008, "*Vacancies, unemployment, and the Phillips curve*", European Economic Review, Volume 52, Issue 8, November 2008, Pages 1494-152;
- 182) Reddy Sanjay G., 2006, "*Globalisation, labour market and social outcomes in developing countries*", The New School - Department of Economics York, pg. 30 - 103;
- 183) Renooy P.H., 1990, "*The Informal Economy: Meaning, Measurement and Social Significance*", Netherlands Geographical Studies, Amsterdam;
- 184) Renouvin Pierre, "*L'idée de Fédération Européenne dans la Pensée politique du XIX-e siècle*", Oxford, 1949;
- 185) Reynaud Emmanuel, 2002, "*The extension of social security coverage: The approach of the ILO*", WP 3, ILO, Geneva;
- 186) Ritschl Albrecht, Sarferaz Samad and Uebele Martin, 2008, "[*The U.S. business cycle, 1867-1995: dynamic factor analysis vs. reconstructed national accounts*](#)", Economic History. Working Papers, 112/08. Department of Economic History, London School of Economics and Political Science, London, UK;
- 187) Robert J. Gordon, 1997, "[*The Time-Varying NAIRU and Its Implications for Economic Policy*](#)", [*Journal of Economic Perspectives*](#), American Economic Association, vol. 11(1), pages 11-32, Winter;
- 188) Roubini, Nouriel, 2010, "*Economia crizelor*", Ed. Publica, București;
- 189) Ruffer Tim, Khinght John, 2007, „*Informal Sector Labour Markets in Developing Countries*”, Oxford Policy manangement, UK;
- 190) Salehi Esfahani and Salehi-Isfahani Djavad, 1989, "*Effort Observability and Worker Productivity: Towards an Explanation of Economic Dualism,*" *Economic Journal*, vol. 99, pag. 818-836;
- 191) Sethuraman S.V., 1976, "*The Urban Informal Sector: Concept, Measurement and Policy*", International Labor Review, 114, 1, pg 69-81;
- 192) Schneider Friedrich, 1994, "*Measuring the size and development of the shadow economy. Can the causes be found and the obstacles be overcome?*" in: Brandstaetter, Hermann, and Güth, Werner (eds.): *Essays on Economic Psychology*, Berlin, Heidelberg, Springer Publishing Company, pp. 193-212;
- 193) Schneider Friedrich, Enste Dominik, 2000, „*Shadow Economies: Size, Causes and Consequences*”, Journal of Economic Literature, 38 (1), 77-114;

- 194) Schneider Friedrich, 2007, "*Shadow Economies and Corruption All Over the World: New Estimates for 145 countries*", Economics – the open access, Open Assessment E-Journal, Kiel Institute for the World Economy, vol. 1(9);
- 195) Shapiro C., Stiglitz J.E, 1984, "*Equilibrium Unemployment as a Worker Discipline Device*", American Economic Review, 74 (3), pg. 433–444;
- 196) Shimer Robert, 2005, "*The cyclicalilty of hires, separations and job to job transitions*", Federal reserve Bank, july/august 2005, 87 (4), pg. 493–507;
- 197) Sivananthiran A., Venkata Ratnam C. S., 2003, "*Best practices in social dialogue*", ILO Subregional Office for South Asia, New Delhi;
- 198) Smick David M., 2009, "*Lumea e rotundă*", Ed. Publica, București;
- 199) Smith Adam, 2011, "*Avuția națiunilor*", Editura Publica, București;
- 200) Smith Philip, 1994, "*Assessing the Size of the Underground Economy: the Statistics Canada Perspective*", Canadian Economic Observer, May, Statistics Canada, Catalogue No. 11-010;
- 201) Socol C., Marinas M., Socol A., 2010, "*Impactul statului bunăstării asupra pieței muncii. Diferențe în submodele europene*", Economie Teoretică și Aplicată, vol. 7/2010, nr. 8(549), pp. 65-85;
- 202) Socol, Cristian, 2009, "*Macroeconomie*", vol I, Editura Economică, București;
- 203) Solorzano Juan Diego, Cid del Miguel, 2003, "*Decent work and the informal economy in central America*", Working Paper no. 7, ILO Geneva;
- 204) Solow R., Samuelson P., 1956, "*A complete capital model involving heterogeneous capital goods*", The Quarterly Journal of Economics, vol 70, no. 4/nov 1956, p. 537-562;
- 205) Solow R., 1956, "*A contribution to the theory of economic growth*", Quaterly Journal of Economics;
- 206) Solow R., 1978, "*Another possible source of wage stickiness*", Journal of Macroeconomics I, pg. 79 - 82;
- 207) Solow R, 2000, "*Unemployment in the United States and in Europe: A Contrast and the Reasons*", Cesifo Working Paper, 46 (1), pg. 1-13;
- 208) de Soto H., 1989, "*The Other Path. The Invisibles Revolution in the Third, World*", New York: Basic Books;
- 209) Standing Guy, 2006, "*Global labour flexibility: seeking distributive justice*", Palgrave Macmillan, London;

- 210) Standing Guy, 2009, "*Labour recommodification in the global transformation: how to achieve economic security*", Chapter 3, p. 57 – 98 from Book "Work after globalization", Edward Elgar Publishing, Uk;
- 211) Steven Davis, Haltiwanger John, Schuh Scott, 1996, "*Job Creation and Destruction*", Cambridge, MA: The MIT Press;
- 212) Steven Davis, Haltiwanger John, 1999, "*Sectoral Job Creation and Destruction Responses to Oil Price Changes*", NBER, Working Paper No. 7095, April;
- 213) Stiglitz Joseph E, 1974, "[*Alternative Theories of Wage Determination and Unemployment in LDC'S: The Labor Turnover Model*](#)", [*The Quarterly Journal of Economics*](#), MIT Press, vol. 88 (2), pages 194-227, May;
- 214) Stiglitz, Joseph, 2005, "*Globalizarea*", Ed. Economică, București;
- 215) Stiglitz, Joseph, 2010, "*În cădere liberă*", Ed. Publica, București;
- 216) Suciu, Dumitru, 2007, "*Evoluția ideii de Europă Unită*", Ed. Historia, București;
- 217) Taleb, Nicholas Nassim, 2009, "*Lebăda neagră*", Editura Curtea Veche, București;
- 218) Tanzi V., 1982, "*The Underground Economy in the United States and Abroad*", D.C Heath and Co. Lexington, Massachusetts, Toronto;
- 219) Tobin, James, 1972, "*Inflation and unemployment*", *American Economic Review*, 62(1), 1972b, pg.1-18;
- 220) Toffler, Edwin, 2002, "*Al treilea Val*", Editura Lucman, București;
- 221) Tokman, V., 1978, "*An exploration into the nature of informal-formal sector relationships*", *World Development* 6, pg: 1065-1075;
- 222) Tokman, V., 1992, "*The Informal Sector in Latin America: From Underground to Legality*", In *Beyond Regulation: The Informal Economy in Latin America*, ed. V. Tokman. Boulder, CO: Lynne Rienner;
- 223) Toma din Aquino, 2009, "*Summa Theologica*", Editura Polirom, Iași;
- 224) Trigari, Antonella, 2004, "*Equilibrium, unemployment, job flows and inflation dynamics*", European Central Bank, Working paper no. 304/febr;
- 225) Trigari, Antonella, 2006, "*The role of search frictions and bargaining for inflation dynamics*", IGIER (Innocenzo Gasparini Institute for Economic Research, working paper no. 304/febr;
- 226) Turnham, David, 1971, "*The Employment Problem in Less Developed Countries*", Paris: Development Centre of the Organisation for Economic Co-Operation and Development;

227) Turnham, David, 1993, "*Employment and Development: A New Review of Evidence*", (Paris: Development Centre of the Organisation for Economic Co-Operation and Development);

228) Unni Jeemol and Sudarshan Ratna M., 2003, "*Measuring the Informal Economy*", in Renana Jhabvala, ed, Ratna Sudarshan, ed and Jeemol Unni, ed. *Informal Economy Centrestage: New Structures of Employment*. New Delhi: Sage;

229) Vasile Valentina, Pisica Silvia, 2011, "*Trends of employment in informal sector in Romania during crisis: economic and social effects*", vol. 1/07.2011, University of Oradea, Journal of the faculty of Economics;

230) Vasile Valentina, Pisciă Silvia, Voineagu Vergil, 2012, „*Piața muncii între formal și informal*”, Editura Expert, București.

231) Voinea L., Albu L. și col., 2011, "*Economia Informală și impactul ei asupra pieței muncii*", BNS prin Fondul Social European, București;

232) Weiss A., 1991, "*Efficiency Wages*", Princeton University Press, Princeton, NJ;

233) Zakaria, Fareed, 2009, "*Viitorul Libertății*", Editura Polirom, București.